

I L'OMBRA DELS PEIXOS

Santa Eugènia, Mallorca.

2008-2011

“Era un gran emmirallament
de suavitats agudes.
Allà on es sospitava la potència
era tot desmai, ritme.”

BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL.

Indiots a la parra

Santa Eugènia, Mallorca.

Juliol 2009

Santa Eugènia és un poble petit del Pla de Mallorca, que limita amb Santa Maria del Camí pel nord, amb Sencelles a l'est, amb Palma a l'oest i amb Algaida al sud. Santa Eugènia és el poble de Mallorca on m'he instal·lat a viure. El vaig triar perquè em va agradar d'ençà que el vaig veure per primer cop. El poble està situat entre dos turons; un, dominat per l'església; l'altre, més petit, presidit per dos molins. En un punt imaginari entre els dos turons, just en la zona on conflueixen les aigües d'escorrentia, hi ha un aljub que les emmagatzema i les recull des del segle XIV. L'aigua és molt important a Santa Eugènia, i de l'aigua, se n'ha fet una arquitectura, a base de pous, sèquies, aljubs, cisternes o safareigs. M'agrada el meu poble perquè és petit, prop de dos mil habitants distribuïts en quatre nuclis de població: Santa Eugènia, ses Alqueries, ses Olleries i ses Coves. I m'agrada perquè és polít i la gent agradable i discreta i, aparentment, no els molesten els forasters, tot i que ja m'han dit que no me'n consideren. No tinc gaire relació amb els meus veïnats, però són amables i sé que hi puc confiar.

Una de les meves veïnes té un corral darrere de ca seva on cria gallines, pollastres i indiots. Els indiots són importants a Mallorca; de fet, hi ha un topònim que els està

dedicat, s'Indioteria. Els indiots són uns ocells peculiars, pel seu crit, per la presència un punt exòtica i pels costums.

Cada matí, la meva veïna treu els indiots a passejar, a pasturar pel camp d'ametllers de darrere del seu hort, amb una canya verda amb un mocador vermell lligat a la punta, com si fos una bandera. Els indiots campen feliços picotejant per terra i quan la veïna agita el mocador vermell, tots tornen disciplinats a l'hort, un darrere de l'altre. La meva veïna n'entén força, d'indiots, o això és el que jo em penso, perquè, si no, per què es molestaria a lligar un mocador vermell a una canya per menar-los? He dit treu, però hauria d'haver dit treia, perquè fa més d'un any que els indiots ja no pasturen pel camp d'ametllers. Potser la meva veïna ja n'està tipa, de passejar indiots, o potser ha tingut algun problema amb el propietari del camp d'ametllers o, potser, està enfadada amb els indiots. Tinc motius per creure que la meva veïna està enfada amb els seus indiots, els d'abans, els d'ara, i els que vindran. Val a dir que els indiots són animals de vida curta, d'un any a tot estirar. Ignoro si podrien viure més temps, entenc que sí, però als volts del mes de desembre els indiots de la meva veïna, i els indiots mallorquins en general, desapareixen per tal de ser, un cop rostits, els protagonistes del dinar de Nadal. Però aquesta és una altra història.

He dit que la meva veïna no treu els indiots a passejar perquè hi està enfadada, i crec que pot tenir motius per estar-hi. La resposta la vaig tenir l'estiu passat, després d'observar els indiots des de la meva terrassa, mentre feia temps per sopar, i aprofitava la darrera llum del capvespre. Com si es tractés d'un ritual, dia rere dia, els indiots s'enfilaven a un enreixat de filferro que se sosté en un entramat de tubs metàl·lics. Aquesta estructura serveix de

suport a una parra que a l'estiu fa ombra davant la terrassa de la casa i que, a final d'agost, dona un raïm que presumeixo que deu ser dolç i sucós. He dit que els indiots s'enfilaven a la parra, però no ho feien tots alhora; primer en pujava un, després un altre, fins que dalt de la parra es podien comptar els nous indiots que engreixa la veïna.

A final de juliol els pàmpols de raïm ja penguen ufanosos de la parra; encara no deuen ser prou madurs, però ja fan goig. Els indiots puguen a la parra i picotegen el raïm, i la veïna, que està alerta, surt armada d'una escombra —d'una granera—, i intenta, endebades, fer-los fora de la parra a base de cops i renecs. La granera no és prou llarga, o la veïna no és prou alta, i els renecs no fan efecte, així que, cada dia, la veïna se'n torna a casa pesarosa, conscient que els indiots s'han sortit amb la seva i que uns grans de raïm desapareixeran dins el seu bec.

Els indiots picotegen el raïm de la parra de l'hort de la veïna i, és possible que, per aquest motiu, hagin deixat de passejar pel camp d'ametllers com a càstig per la seva gosadia, perquè a la veïna, com a qualsevol altra persona, no li agrada que li prenguin el pèl. M'agradaria saber exactament què pensen els indiots de tota aquesta història, però jo crec, pel que he pogut veure, que no poden fer altra cosa: els indiots són així. Després d'observar-los durant força dies, he pogut comprovar que no s'enfilen a la parra per menjar raïm, com creu la veïna. Els indiots picotegen raïm com jo menjo crispetes quan vaig al cinema. I per què? Perquè els indiots, dalt de la parra, miren tots en la mateixa direcció, un fenomen ben curiós. I la direcció que miren no és una altra que la de l'ocàs, el lloc per on es pon cada dia el sol. Els indiots s'enfilen a la parra per veure com es pon el sol a Santa Eugènia i, de passada, picotegen uns granets de

raïm. Els indiots miren en la direcció que assenyala Amèrica, el lloc d'on són originaris els seus ancestres, i a compleixen, dia rere dia, aquest ritual, entenc jo que com a homenatge als seus avantpassats, mal que això els comporti no sortir a passejar pel camp d'ametllers.

L'ombra dels peixos

Cala Pregonda, Menorca.

Abril 2010

Anar a la platja quan encara no ha començat la temporada d'estiu és una experiència curiosa i un punt estranya, fins i tot enigmàtica. Per començar, hi falta un element essencial, la gent. Sense gent la platja sembla esvaïda, no té color, hi falten les tovalloles, els para-sols, els matalassos inflables... Tot plegat és com passejar-se per les grades d'un camp de futbol sense públic ni jugadors. Fora de temporada, la platja crea un punt de neguit i desconcert i un ha d'estar ben alerta perquè en qualsevol moment pot ser arrossegat per una onada de malenconia. Jo procuro evitar aquestes situacions de risc mantenint activitats que em distreguin, com jugar a fer saltar còdols damunt l'aigua, recollir petxines o, en casos extrems, llegir. De fet, llegir era l'activitat que m'havia planificat per fer un dia d'abril a Cala Pregonda, a Menorca.

Cala Pregonda és una platja de la costa nord que acostuma a estar buida tot l'any; no s'emplena ni quan és temporada de bany. Per accedir-hi s'ha de caminar devers vint minuts des del punt on pots deixar el vehicle, situat al capdamunt de la platja de Binimel·là. El passeig fins a la cala és força distret, amb una vegetació de resistència que s'agrupa en coixinets, per tal de fer front a les patacades de la tramuntana. A principi d'abril, aquesta vegetació és

curulla de flors de tots colors que escampen pertot algunes aromes subtils. La història comença, doncs, un divendres força assolellat, sense núvols, armat d'una bossa amb un llibre dens, una tovallola i una ampolla d'aigua fresca. La platja, com era d'esperar, era gairebé buida; una família anglesa de vacances amb dues criatures i dues noies immòbils rostint-se al sol.

Els miro els pits per inèrcia, però els pits d'una dona quan està estirada perden tot índex de sensualitat. A la platja, la sensualitat se'm desperta per la calor, l'olor d'algues, el gust de sal, i no pas per la contemplació de cossos nus. Bé, no ens enganyem, en algun cas també per un cos nu, depenent del cos, és clar. Com era previsible, deixo el llibre damunt la tovallola i em dedico a fer altres coses que, aparentment, exigeixen menys esforç, com observar i pensar, dues activitats que constitueixen un vici difícil de superar.

Sempre he percebut la platja com una frontera, una àrea sense límits precisos, un espai on convergeixen regions que habitualment sentim separades: aigua, aire, terra. Aquesta absència de límits fa que la ment divagui sense concretar idees de forma clara, racional, i es dispersa en jocs i paranys, i intenta construir alguna imatge clara a partir de mil fragments inconnexos. De fet, la platja, com l'ànima de l'observador que s'hi troba, constitueix un puzzle de construcció impossible fet d'objectes presos d'altres entorns: petxines, branques d'arbres, algues, vidrets de colors, taps de plàstic, de refresc, fundes de mòbil, llaunes...

Miro la sorra i en capturo una instantània amb el mòbil i, ves per on, en surt un quadre de Jackson Pollock. Acabo de descobrir que un pintor abstracte era en realitat figuratiu. La platja té aquestes coses.

La gent que passeja per la platja és ben conscient que trepitja un territori fronterer i per això s'ajup tot sovint a recollir qualche cosa, amb l'esperança de trobar-hi algun tresor. Aquests mateixos objectes tirats en un abocador de deixalles no tindrien cap interès; en una platja adquireixen un valor nou, com per exemple un vidret de colors que originàriament havia format part d'un recipient de vidre, verd si és d'una coca-cola o d'una ampolla de vi, de color d'ambre si prové d'una cervesa.

Els nens de la família que és a la platja recullen trossets de vidre. Un vidret trencat, esmerilat per l'aigua i el vent, adopta l'aire d'una pedra preciosa. Els pares no els diuen res, però si aquests nens recollissin uns vidrets semblants al carrer, serien amonestats seriosament. L'arena els ha donat un valor nou, i els pares així ho senten. De fet, els pares no són uns pares normals, són uns pares de platja.

A la platja, el nostre cap està més disposat a sentir que no pas a pensar, i això és a causa, en part, de la forma, intensitat i direcció dels fenòmens que hi tenen lloc: el pas del temps, la intensitat de la llum, la propagació del so, les oscil·lacions de la temperatura... La percepció del temps canvia i un minut pot ser inacabable i tres hores efímeres. El temps es gronxa amb la calor, va i ve, es dilata i es contrau com un xiclet a la boca. La remor de l'aigua també contribueix a aquest joc de confusió dels sentits, i el vent, si bufa constant, ho acaba d'embolicar tot. El terral, sec i esquerp, que sembla que s'enduu l'aigua, la marinada, humida i fresca, que fa l'efecte que l'empeny cap a la sorra desdibuixant-ne els límits, uns límits que es perden a la ratlla del migdia, quan mar, cel i terra acaben sent una sola cosa, per efecte de la calor i dels jocs de difracció de la llum.